

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko – správní

Analýza municipálního rozpočtu

Petra Hořínková

Bakalářská práce
2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra HOŘÍNKOVÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Analýza municipálního rozpočtu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod - cíl práce

1. Municipální rozpočet - pojem, úloha v soustavě veřejných rozpočtů, metody sestavování
2. Analýza municipálního rozpočtu vybrané obce
3. Vlatní zhodnocení a návrh doporučení

Závěr

Použitá literatura

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- PROVAZNÍKOVÁ, R. Místní finance I.díl : pro kombinovanou formu studia. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. 122 s. ISBN 80-7194-835-7.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Místní finance II.díl : pro kombinovanou formu studia. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006. 154 s. ISBN 80-7194-873-X.
- KAMENÍČKOVÁ, V., CIKLER, J. Hodnocení obcí podle jejich finanční schopnosti a kapitálových výdajů. Obec a finance. 2008, č. 1, s. 26-27.
- SEDMIHRADSKÁ, L. Možnosti využití nových metod a nástrojů v rozpočtovém procesu obcí ČR. 1. vyd. Praha : Oeconomica, 2006. 120 s. ISBN 80-245-1032-4.
- PEKOVÁ, J. Hospodaření a finance územní samosprávy. 1. vyd. Praha : Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-726-1086-4.
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění
Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočt. pravidlech územ. rozpočtů, v platném znění

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jan Černožorský, Ph.D.
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2008
Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 17. července 2008

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně, veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména skutečnosti, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 26. dubna 2009

vlastnoruční podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu Ing. Janu Černoorskému Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl ke zdárnému vypracování této práce. Dále bych chtěla poděkovat starostovi obce Škrdlovic panu Ivanu Hořínkovi za poskytnuté materiály, informace a konzultace.

SOUHRN

Bakalářská práce se zabývá analýzou municipálního rozpočtu obce Škrdlovice. Cílem práce je analýza příjmů a výdajů rozpočtu obce v letech 2004 - 2008. Práce vychází z definice rozpočtu, metod sestavování rozpočtu, struktury a úlohy, kterou zaujímá v soustavě veřejných rozpočtů. V další části jsou analyzovány příjmy a výdaje dle rozpočtové skladby a výstupem práce je vlastní zhodnocení a návrh doporučení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Municipální rozpočet, úloha v soustavě veřejných rozpočtů, metody sestavování rozpočtu, rozpočtové příjmy, rozpočtové výdaje.

TITLE

Municipal Budget Analysis

ABSTRACT

My final work deals with the analysis of the municipal budget of Skrdlovice village. The aim of my work is the analysis of the budget receipts and expenses in 2004-2008. The work is based on the definition of a budget, methods how to compile a budget, structure and the part which takes in the system of public budgets. In the next part there are receipts and expenses analysed according to a budget structure. The output of the work is to evaluate and suggest a recommendation.

KEYWORDS

Municipal Budget, Part in system public budgets, Method budget takings, Budget revenue, Budget expenses.

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Příklad rozpočtu sestavovaného liniově - položkově	14
Tab. 2: Příklad rozpočtu zaměřeného na výsledek	15
Tab. 3: Příklad programového rozpočtu	16
Tab. 4: Rozdělení rozpočtových příjmů do jednotlivých tříd v (tis. Kč).....	25
Tab. 5: Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech (v %)	26
Tab. 6: Přehled konkrétních daňových příjmů obce za sledované období (v tis. Kč)	28
Tab. 7: Nejvýznamnější místní poplatky (v tis. Kč).....	29
Tab. 8: Nejvýznamnější nedaňové příjmy obce (v tis. Kč)	30
Tab. 9: Podíl konkrétn. Nedaň. příjmů na nedaňových příjmech v jednotlivých letech (v %) .	31
Tab. 10: Přehled účelových dotací a jejich výše (v tis. Kč)	32
Tab. 11: Podíl účelových dotací na celkových dotacích obce (v %).....	32
Tab. 12: Podíl účelových dotací na celkových příjmech obce (v %)	33
Tab. 13: Přehled neúčelových dotací obce (v tis. Kč)	34
Tab. 14: Podíl neúčelových dotací na celkových dotacích (v %).....	34
Tab. 15: Podíl neúčelových dotací na celkových příjmech obce (v %).....	34
Tab. 16: Rozdělení rozpočtových výdajů do jednotlivých tříd	36
Tab. 17: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích obce (v %)	36
Tab. 18: Přehled mandatorních výdajů obce a ostatních (v tis. Kč).....	37
Tab. 19: Podíl mandatorních výdajů obce na celkových běžných výdajích (v %).....	37
Tab. 20: Podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích obce (v %).....	37
Tab. 21: Přehled vybraných ostatních běžných výdajů obce (v tis. Kč)	38
Tab. 22: Nejvýznamnější kapitálových výdajů obce za sledované období (v tis. Kč)	39
Tab. 23: Podíl jednotlivých kapitálových výdajů na celkových kapitálových výdajích (v %)	40
Tab. 24: Podíl jednotlivých kapitálových výdajů na celkových výdajích obce (v %)	40

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Schéma rozpočtové soustavy ČR.....	12
Obr. 2: Rozpočtové určení daní.....	13
Obr. 3: Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem	18
Obr. 4: Přehled celkových příjmů a výdajů za sledované období (v tis. Kč).....	23
Obr. 5: Tempo růstu rozpočtových příjmů a výdajů	24
Obr. 6: Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech (v %).....	26
Obr. 7: Vývoj jednotlivých daňových příjmů (v tis. Kč)	29
Obr. 8: Přehled nejvýznamnějších místních poplatků za sledované období (v tis. Kč)	29
Obr. 9: Nejvýznamnější položky nedaňových příjmů.....	31
Obr. 10: Přehled běžných a kapitálových výdajů za jednotlivá období.....	36
Obr. 11: Vývoj mandatorních výdajů obce	38
Obr. 12: Vývoj kapitálových výdajů obce za sledované období.....	41

OBSAH

Seznam tabulek

Seznam obrázků

Úvod	9
1 Municipální rozpočet.....	10
1.1 Úloha municipálního rozpočtu v soustavě veřejných rozpočtů.....	11
1.2 Metody sestavování rozpočtu obce.....	13
1.2.1 Přírůstkový způsob	13
1.2.2 Fixně limitovaný rozpočet	14
1.2.3 Přístup nulové základny	14
1.2.4 Performance budgeting.....	15
1.2.5 Metoda programového rozpočtování (PPBS).....	16
1.3 Struktura územního rozpočtu.....	17
1.3.1 Běžný rozpočet	17
1.3.2 Kapitálový rozpočet.....	17
1.3.3 Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem	18
1.4 Rozpočtový výhled	18
1.5 Rozpočtový proces	18
1.6 Klasifikace příjmů	19
1.7 Klasifikace výdajů	20
1.8 Rozpočtová skladba.....	21
2 Analýza municipálního rozpočtu obce Škrdlovice	23
2.1 Porovnání celkových příjmů a výdajů za sledované období	23
2.2 Dělení rozpočtových příjmů obce do tříd	24
2.2.1 Daňové příjmy obce.....	27
2.2.2 Nedaňové příjmy obce.....	30
2.2.3 Přijaté dotace obce.....	32
2.3 Dělení rozpočtových výdajů obce do tříd.....	35
2.3.1 Běžné výdaje obce	37
2.3.2 Kapitálové výdaje obce	39
3 Vlastní zhodnocení a návrh doporučení.....	42
Závěr	44
Použitá literatura	47

Úvod

Obec je základní jednotkou veřejné správy a samosprávy a zpravidla, v různé míře podle typu obce, i státní správy. Počet obyvatel obce Škrdlovice se pohybuje okolo 620 obyvatel a spadá do okresu Žďár nad Sázavou. Podle typu obce patří do I. kategorie obce bez rozšířené působnosti. Má své vlastní orgány samosprávy, které sestavují a schvalují každoročně rozpočet a hospodaří na základě rozpočtových zásad a pravidel. Hospodaření obce hraje důležitou roli v celé oblasti veřejné správy, kdy na obce jsou kladeny stále vyšší nároky. Proto se obec musí více zabývat svým hospodařením a plněním rozpočtu, aby nedošlo k velkým výkyvům mezi příjmy a výdaje, které by postihly především hospodářskou stabilitu obce. Měla by proto nakládat jak se svěřenými, tak s vlastními finančními prostředky hospodárně a efektivně.

Důvod, proč jsem si jako téma bakalářské práce vybrala *Analýzu municipálního rozpočtu*, byl můj zájem o pochopení problematiky hospodaření obce, ve které žiji. Hospodaření obce souvisí s efektivním vynakládáním finančních prostředků do služeb, které jsou účelně poskytovány občanům.

Na základě výše uvedeného, je cílem práce analýza municipálního rozpočtu obce Škrdlovice. Důraz je kladen na rozpočtový proces, rozpočtové příjmy a výdaje, které souvisí se samostatnou působností obce. Záměrem je také zhodnotit jak tato obec nakládá s finančními prostředky a navrhnout případná doporučení, která povedou ke zlepšení hospodaření obce.

Ke splnění tohoto cíle je třeba provést následující dílčí kroky:

- definovat pojem rozpočet,
- definovat úlohu, kterou zaujímá v soustavě veřejných rozpočtů,
- stanovit metody sestavení rozpočtu,
- stanovit strukturu územního rozpočtu,
- definovat rozpočtový výhled, rozpočtový proces a rozpočtová skladba,
- klasifikovat rozpočtové příjmů a výdajů.

1 Municipální rozpočet

V rámci soustavy veřejných rozpočtů jsou na úrovni územních samosprávných celků sestavovány územní rozpočty (tzv. rozpočty obce a kraje). Tyto rozpočty jsou označovány jako **decentralizované peněžní fondy**, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované její vlastní činností. Ty se používají a rozdělují na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo prostřednictvím soukromého sektoru. Územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán, stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě. Využívá se nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty. Tento způsob se využívá především u daní.¹

Rozpočet obce je důležitým nástrojem pro plnění jednotlivých úkolů, které vyplývají ze samosprávné i přenesené funkce na příslušném stupni územní samosprávy. Pro plnění jednotlivých úkolů obec potřebuje vlastní finanční prostředky, kterými zabezpečuje plnění samostatné i přenesené působnosti obce.

Rozpočet a celý rozpočtový proces chápeme jako nástroj zabezpečení a financování obecní politiky, který dává do souladu plánované příjmy a výdaje obce. Musíme však konstatovat, že rozpočet obce je toková veličina. Na příslušném příjmovém a výdajovém účtu nikdy není stav rozpočtovaných příjmů a výdajů vyrovnán, jelikož v rozpočtovém období se z došlých příjmů plynule uhrazují výdaje. Během rozpočtového období běžně dochází k časovému nesouladu mezi vývojem příjmů a vývojem výdajů příslušného územního rozpočtu. Rozpočet obce můžeme chápat dále jako:²

- **bilanci** – bilancuje příjmy a výdaje za rozpočtové období shodné s rozpočtovým obdobím celé soustavy veřejných rozpočtů v dané zemi,
- **finanční plán** – je důležitým nástrojem k zabezpečení samosprávné a přenesené funkce obce. Plánuje příjmy a výdaje a zajišťuje solventnost obce,
- **nástroj prosazování cílů obecní politiky** – rozpočet se snaží dosáhnout určitého ekonomického a sociálního rozvoje.

¹ PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)* Praha: Grada, 2007 s. 53

² PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s 152

Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních celků upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků, jimiž jsou obce a kraje, a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Ustanoveními tohoto zákona se řídí také hospodaření dobrovolných svazků obcí, pokud tento zákon nestanoví jinak a zřizování příspěvkových organizací v oblasti školství svazkem obcí.

Mezi další zákony, kterými lze upravovat legislativní rámec rozpočtu obce patří:

- zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech - §§ 15-19,
- zákon č. 128/2000 Sb. o obcích,
- zákon č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole.

1.1 Úloha municipálního rozpočtu v soustavě veřejných rozpočtů

Uspořádání veřejné rozpočtové soustavy u nás respektuje unitární charakter státu a způsob členění veřejné správy na státní správu a územní samosprávu. Vznik vyšších územně samosprávných celků, jako „mezičlánků“ mezi současnou centrální a místní úrovní má vést k naplnění cílového stavu vyplývajícího z Ústavy ČR.

Do rozpočtové soustavy ČR v současné době patří³ (viz. obr.1):

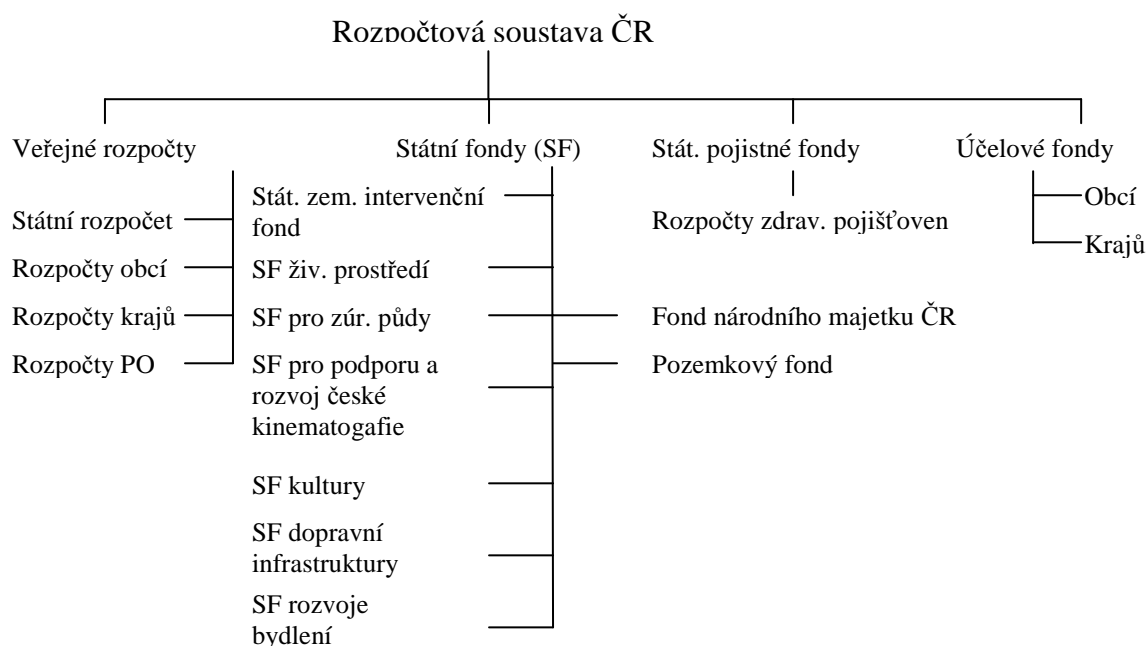
a) soustava veřejných rozpočtů, a to:

- státní rozpočet (SR),
- rozpočty měst, obcí a krajů,
- rozpočty příspěvkových organizací,

b) mimorozpočtové fondy

- státní fond,
- mimorozpočtový fond měst a obcí (ZÚSC),
- mimorozpočtový fond na úrovni krajů (VÚSC).

³ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 173

Obr. 1: Schéma rozpočtové soustavy ČR

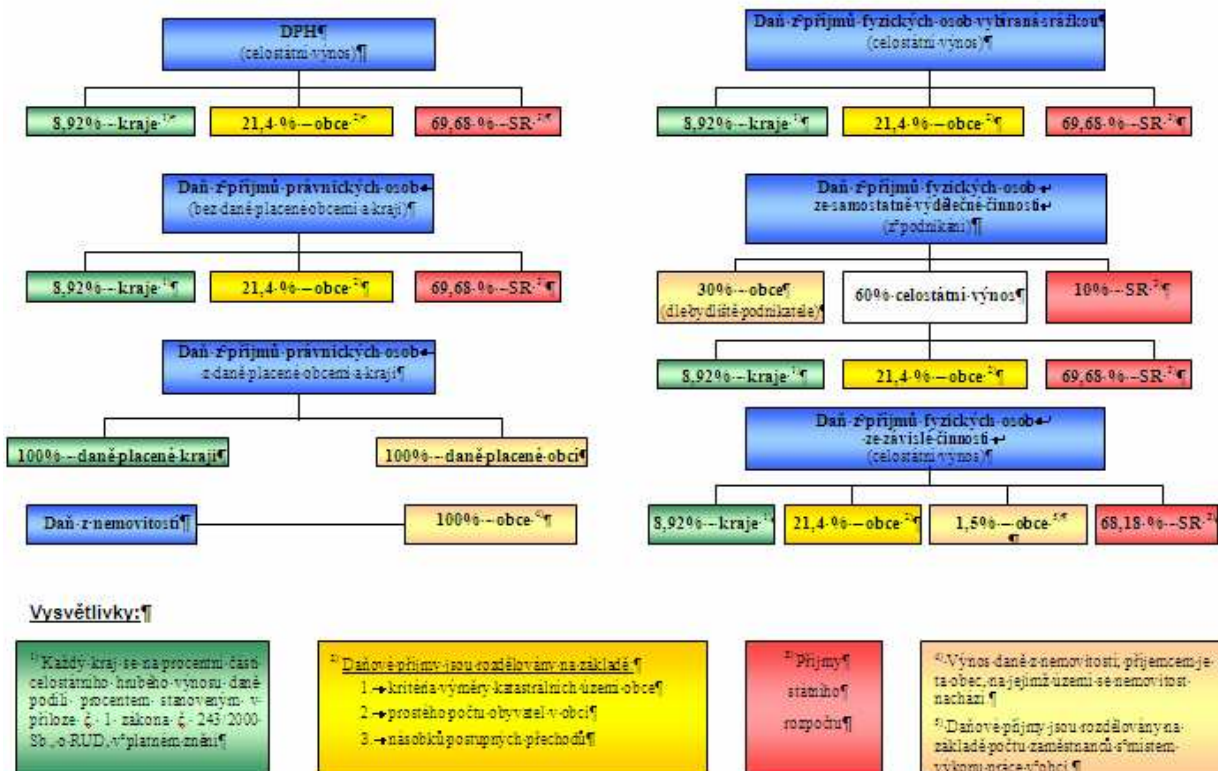
Zdroj: PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2005, s. 176.

Důležitý význam pro fungování veřejné rozpočtové soustavy má tzv. **daňové určení**. Daňové příjmy (a to jak svěřené, tak sdílené daně) představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů obcí v ČR a do značné míry ovlivňují jejich finanční stabilitu. Představují zhruba polovinu celkových příjmů obcí a proto je dělíme do několika etap. Rozpočtové určení daní (RUD) prošlo mnoha změnami, a proto na obr. 2. je RUD platné od 1. 1. 2008 do současnosti.

I když je současný systém RUD kritizován za různé nedostatky, je zřejmé, že některé jeho prvky by měly být i nadále využívány. Základními pozitivy současného rozpočtového určení daní pro obce jsou⁴:

- existence masivní příjmové základny pro rozpočty obcí, dané systémem sdílených daní,
- časová stabilita systému,
- jednoduchý systém správy a redistribuce daní,
- neexistence nutnosti poskytování vyrovnávacích dotací.

⁴ Deník veřejné správy: *Hospodaření obcí včera, dnes a zítra*. [online]. [cit.. 2009-03-27]. Dostupný z WWW: < <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6302072> >

Obr. 2: Rozpočtové určení daní

Zdroj: Česká daňová správa: *Rozpočtové určení daní*. [online]. [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: < <http://cde.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-5593BE3F/cds/xsl/283.html?year> >

1.2 Metody sestavování rozpočtu obce⁵

Existence rozpočtového omezení a rostoucí tlak na zvyšování efektivnosti, jak ze strany veřejnosti, tak ze strany ústředních orgánů se projevují i v oblasti rozpočtového procesu, jako požadavek na zefektivnění jeho technik a postupů. Nutnost co nejpřesněji identifikovat a uspokojovat potřeby obyvatel vyžaduje využití jak technik výzkumu, tak plánování. U nás se využívá 5 metod pro sestavení rozpočtu, kdy každá obec si vybere způsob, který bude nejlépe vyhovovat jejím požadavkům.⁶ Jedná se konkrétně o tyto metody:

1.2.1 Přírůstkový způsob

Tato metoda sestavování rozpočtu obce je u nás nejpoužívanější. Obec vychází při plánování svých příjmů a výdajů z existujících statků a služeb, které poskytují. Základním krokem je odhadnout a stanovit meziroční změny, o které se upraví současný rozpočet a ten se pak stává základem pro rozpočet budoucí. Meziročními změnami chápeme jednorázové změny a dopady na všechny položky příjmů a výdajů v daném roce, změny činností, které byly

⁵ Zpracováno dle Provaníková, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)* Praha: Grada, 2007 s. 55-61.

v daném roce realizovány, dále částky odrážející inflaci a demografické trendy (např. změny počtu uživatelů).

Nevýhodou tohoto způsobu je to, že bere v úvahu historické náklady na službu a nezabývá se oprávněností nebo prioritou dané služby.

1.2.2 Fixně limitovaný rozpočet

Tento přístup je běžně využíván zejména ústřední vládou k řízení vlastních odborů a ministerstev a také se snaží ovlivňovat výdaje municipalit prostřednictvím systému dotací. Rozpočet pro následující rok může být stanoven jakoukoliv metodou a většinou je navýšen o určitý přírůstek pro očekávanou inflaci, tzn. rozpočet je co do objemu poskytovaných služeb fixní. Tím, že je rozpočet limitován, musí ústřední vlády poskytovat daný soubor služeb. Pro lepší pochopení viz. tab. 1.

Tab. 1: Příklad rozpočtu sestavovaného liniově - položkově

Položka	Částka
01 Osobní výdaje	100 000 Kč
02 Doprava	20 000 Kč
03 Energie	10 000 Kč
Mezisoučet	130 000 Kč

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)* Praha: Grada, 2007 s.56.

U obcí se tento přístup využívá tehdy, zajišťují-li poskytování statků a služeb jinými organizacemi. Organizace, která zajišťuje konkrétní službu, dostává od obce paušální finanční částku. Tuto částku si pak organizace rozdělí mezi jednotlivé náklady podle svého uvážení.

Výhodou je to, že organizace může kompenzovat překročení rozpočtu v konkrétní položce, úsporami v položce jiné a zvyšuje efektivnost hospodaření obce.

1.2.3 Přístup nulové základny

Přístup „nulové základny“ představuje metodu přehodnocení a prozkoumání všech činností organizace prostřednictvím procesu, který rozdělí všechny předpokládané aktivity a výdaje do kompaktních jednotek, tak velkých, aby je bylo možno snadno řídit. Poté jsou podrobeny detailnímu zkoumání a sestaví se definitivní pořadí jednotek, které budou financovány bez ohledu na limitované zdroje. Příjmy jsou pak porovnávány se sestaveným pořadím aktivit a pokud zdroje nejsou dostatečné k pokrytí daných aktivit, položky nejméně důležité jsou ponechány bez financování. Takhle se postupuje do té doby, než celkový součet všech financovaných priorit přesně souhlasí s úrovní zdrojů, které jsou k dispozici. Celkový seznam priorit se poté stane rozpočtem.

Tato metoda sestavování rozpočtu je nejkompexnější a nebereme zde ohled na současnou výši nákladů. Proto se musíme při odhadnutí výdajů postupovat v následujících krocích:

- zda máme službu zajistit;
- stanovení standardu dané služby;
- odhadnutí nákladů na službu při daném standardu;
- odhadnutí objemu služeb potřebného k zajištění standardu;
- odhadnutí celkových nákladů, které jsou nutné k zajištění dané služby.

Jak je vidět, tento způsob je velmi časově náročný, a proto se doporučuje používat jen u služeb, kde dochází ke značným změnám v poptávce, anebo kde se volí z několika variant. Obce mohou tento postup opakovat u každé služby, např. jednou za 6 let.

1.2.4 Performance budgeting

V češtině tento přístup znamená rozpočtování dle výsledku. Zde se porovnává nejen to, zda bylo využítí zdrojů efektivní, ale zda bylo dosaženo žádoucích účinků a cílů. Rozpočtový proces hraje dvojí úlohu: za prvé poskytuje a zohledňuje zdroje a za druhé stanovuje kritéria a cíle výstupu. Obec zjišťuje jakými postupy a jakých cílů bylo dosaženo a jaké příjmy byly rozděleny.

Položky rozpočtu a informace o něm jsou strukturovány podle jednotlivých typů činností (uvedeno v tab. 2). Součástí procesů je sběr informací o výsledcích a nákladech, kterými dosahujeme konkrétních výsledků.

Tab. 2: Příklad rozpočtu zaměřeného na výsledek

Údržba komunikací	Měření výkonu	Částka
prohrnování komunikace délka prohrnování v hod náklady na 1 hod	56 hod 400 Kč	
mezisoučet		22 400 Kč
oprava silnic počet km náklady na 1 km	8 km 170 000 Kč	
mezisoučet		1 360 000 Kč
Celkové náklady na údržbu komunikací		1 382 400 Kč

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)* Praha: Grada, 2007 s.58.

Pokud tuto metodu uplatňujeme správně, pomůže nám odhalit slabiny a problémy v činnosti obce. Soustředíme se na to, zda je činnost zabezpečena s co nejnižšími náklady a ne na její podstatu. Může zde však hrozit, že se zaměříme spíše na technologickou efektivnost, než na účinnost.

1.2.5 Metoda programového rozpočtování (PPBS)

Rozpočet je sestaven ve struktuře, která uspořádává navrhované výdaje podle jejich výsledků, anebo podle míry v jaké přispívají k dosažení celkových záměrů vlády. Jednotlivé programy jsou strukturovány na základně míry jejich přispění k plnění cílů a zaměřují se na účelnost. Rozdělují se zdroje do hlavních programů, dílčích programů a programových prvků. Jedná se o sestavení dlouhodobější strategie cílů a záměrů. Vhodné je období 5 let, ale může být i delší. Tuto metodu je vhodné používat klouzavým způsobem tzn., že po skončení jednoho cyklu dochází v následujícím období k posunutí tohoto cyklu o jeden rok dopředu.

Při této metodě se spíše zaměřujeme na identifikaci „produktu“ organizace, než na vstupy, které organizace využívá.

Výsledkem tohoto postupu je sestavení programového a finančního plánu, který zohledňuje dopady přijatých rozhodnutí obce na její příjmy v průběhu delšího časového období.

Tento plán se stává podkladem pro návrh jednoletého rozpočtu a je vhodné ho v průběhu období přehodnocovat.

Tab. 3: Příklad programového rozpočtu

Program	Částka v Kč
Kultura a volný čas	
Parky a hřiště	2 000 000 Kč
Veřejná knihovna	500 000 Kč
Mezisoučet	2 500 000 Kč
Péče o staré občany	
Výstavba Domu s pečovatelskou službou	17 000 000 Kč
Provozní náklady DPS	460 000 Kč
Mezisoučet	17 460 000 Kč
Celkem	19 960 000 Kč

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)* Praha: Grada, 2007 s.60.

Společným znakem předchozích tří metod, které jsme zmínili, je přesun pozornosti v procesu rozpočtování. Postupujeme od analýzy vstupů, dále k aktivitám, výstupům a nakonec se dostaneme k výsledkům, na jejichž dosažení byly veřejné prostředky přiděleny. Jde o tzv. **výkonnostní rozpočtování**.

Tyto tři metody nám umožňují propojit výdaje s kvalitou dosažených výsledků. Využívají se analytické přístupy, které kladou důraz na účel dané služby, činnosti, cíle a nikoli na existenci dané služby. Klasické přístupy kladou důraz na kontrolní funkci rozpočtu (položková tvorba rozpočtu), přístup performance budgeting a přístup nulové základny se orientují na řídicí funkci, zatímco přístup programového rozpočtování se zaměřuje na funkci plánovací.

1.3 Struktura územního rozpočtu

Rozpočet je vždy jeden, nicméně pro účely rozpočtových analýz a rozpočtového plánování je významné vnitřní členění rozpočtu. Je tedy důležité ho rozdělit na běžnou bilanci a kapitálovou bilanci, resp. na běžnou a kapitálovou část rozpočtu. Toto rozdělení je důležité pro rozpočtové analýzy včetně analýz příčin schodkovosti, pro plánování finančně náročných investic ve veřejném sektoru a zdrojů jejich krytí. Je často využíváno pro opodstatnění salda kapitálového rozpočtu, jeho deficitu, který se kryje použitím návratných finančních zdrojů.

1.3.1 Běžný rozpočet

Běžný rozpočet bilancuje běžné, většinou každoročně se opakující příjmy a běžné, neinvestiční, každoročně se opakující výdaje, z nichž stále větší podíl představují obligatorní výdaje (zákonné), na jejichž financování je potřebné získat dostačující a v čase stabilní veřejné příjmy. Dlouhodobě by měl být roční běžný rozpočet vyrovnaný, resp. přebytkový a běžné příjmy by měly být důsledným rozpočtovým omezením pro běžné výdaje každého veřejného rozpočtu. Deficit běžného rozpočtu by měl být výjimečný, avšak jestli to mu tak není a běžný rozpočet je delší dobu schodkový, je nutné zásadně přehodnotit hospodaření.

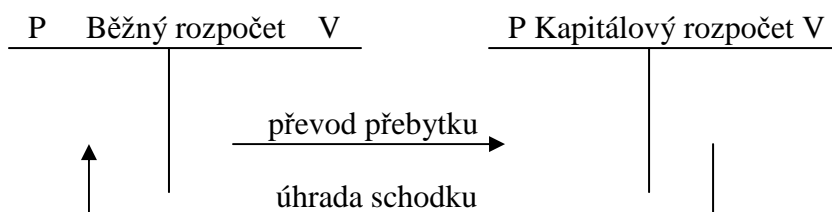
1.3.2 Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet bilancuje běžně se neopakující, spíše jednorázové příjmy s běžně se neopakujícími, spíše jednorázovými výdaji. Kapitálovými výdaji jsou financovány nákladné investice ve veřejném sektoru, připouští se možnost financování těchto investic z návratných zdrojů, tzn. kombinací nenávratných a návratných zdrojů financování.⁷

⁷ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance*, úvod do problematiky. 4. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2008, s. 102-104.

1.3.3 Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem

Jestliže příjmy rozpočtu převýší jeho výdaje, přebytek rozpočtu slouží k vytváření rezerv, může se použít na splácení minulého dluhu apod. Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem v pojetí účetní bilance můžeme znázornit schématem (obr. č. 3).

Obr. 3: Vztah mezi běžným a kapitálovým rozpočtem

Zdroj: PEKOVÁ, J. *Veřejné finance*, úvod do problematiky. 4. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 107.

1.4 Rozpočtový výhled

Od roku 2001 jsou územní samosprávné celky na území ČR povinny vedle rozpočtu sestavovat i rozpočtový výhled. Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem obce sloužící pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Obsahuje souhrnné údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.

1.5 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje činnost orgánů obcí, a to jak volených, tak výkonných, spojenou se sestavováním návrhu rozpočtu, s jeho schválením a realizací během rozpočtového období, průběžnou a následnou kontrolou jeho plnění. Tento proces je delší než jedno rozpočtové období, zpravidla 1,5 – 2 roky. Chronologicky lze fáze rozpočtového procesu popsat takto:

- **Sestavení návrhu rozpočtu a tvorba podkladů pro tvorbu rozpočtu** - provádí výkonný orgán obce (většinou finanční výbor). Podkladem pro návrh rozpočtu je rozpočtový výhled, který je zpracován stejně podrobně jako rozpočet. Návrh musí obsahovat konkrétní požadavky vedoucích odborů a potřeby obce.
- **Projednání návrhu rozpočtu** – projednání návrhu spadá do kompetencí finančního výboru a rady obce. Tento návrh se vyvěsí na úřední desku obce po dobu 15ti dnů, aby se k němu mohli občané vyjádřit.

- **Schválení rozpočtu** - je výhradní pravomocí zastupitelstva, které je voleným orgánem obce. Schválený rozpočet je vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový. Pokud není rozpočet schválen, do té doby obec hospodaří podle rozpočtového provizoria.
- **Kontrola a plnění rozpočtu** - během roku by měl být rozpočet reálný, pravdivý a úplný. Přehled o skutečném plnění a vypracování závěrečného účtu sestavují výkonné orgány a jejich schválení je v kompetenci volených orgánů. Obec a dobrovolný svazek obcí je povinen nechat si přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok.
- **Závěrečný účet** je přehled o skutečném plnění rozpočtu obce a sestavuje jej zpravidla finanční odbor. Závěrečný účet je stručný, přehledný, jednotlivé kroky v něm jsou logicky řazeny za sebou a je vypovídající o příjmech, výdajích, závazcích a majetku obce. Projednání závěrečného účtu uzavírá zastupitelstvo obce schválením celoročního hospodaření obce „bez výhrad“ anebo „s výhradami“.

Vedle průběžné kontroly plnění rozpočtu obce je důležitá i následná kontrola plnění rozpočtu provedená po skončení rozpočtového období jak volenými, tak výkonnými orgány obce.

1.6 Klasifikace příjmů

Příjmy rozpočtu obce chápeme jako přijaté peněžní prostředky, jejichž prostřednictvím obec realizuje výdaje potřebné pro chod obce.

Příjmy rozpočtu obce členíme na příjmy:

- návratné – útvary, půjčky, emise z normálních obligací,
- nenávratné
 - vlastní – daňové,
 - nedaňové,
 - ostatní,
 - dotace - účelové,
 - neúčelové,
 - běžné,
 - kapitálové.

K daňovým příjmům lze zařadit⁸:

- daně svěřené,
- daně sdílené,
- tzv. místní daně.

K nedaňovým příjmům lze zařadit:

- příjmy z majetků,
- z podnikáním,
- přijaté úroky a dividendy,
- užitelské poplatky,
- správní poplatky,
- příjmy z mimorozpočtových fondů,
- dotace ze státního rozpočtu nebo ze státních fondů,
- dotace z rozpočtu kraje,
- dary a příspěvky,
- jiné příjmy.

1.7 Klasifikace výdajů

Výdaje rozpočtu můžeme dělit na **kapitálové** a **běžné**. Z běžných výdajů jsou financovány běžné (provozní) potřeby v rozpočtovém roce (platy zaměstnanců úřadu, nákup materiálu, poskytování služeb, voda, energie...) a neinvestiční transfery neziskovým organizacím, obyvatelstvu nebo podnikatelským subjektům. Kapitálové výdaje zahrnují financování dlouhodobých investičních potřeb, tedy takových, které přesahují rozpočtové období (výdaje na ekonomickou a sociální infrastrukturu, veřejné statky a služby, nákup akcií a majetkových podílů).

Výdaje rozpočtu obce podle zákona obsahují následující položky⁹:

- závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,
- výdaje na vlastní činnost v samostatné působnosti a to zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- výdaje spojené s výkonem státní správy,

⁸V případě svěřených daní plyne celý výnos daně do rozpočtu obce, v případě sdílených daní plyne do rozpočtu obce pouze daný podíl na výnosu daně, který je určen zákonem.

⁹Zákon č. 250/2000 Sb. ze dne 7. července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, §9, s. 5.

- závazky z uzavřených smluvních vztahů,
- závazky ze spolupráce s jinými obcemi a dalšími subjekty,
- úhrada úroků z půjček a úvěrů,
- výdaje z emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů,
- výdaje sloužící k podpoře subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- jiné výdaje jako například dary a příspěvky na sociální a humanitární účely,
- splátky půjček, úvěrů a návratných výpomocí a splátky jistin dluhopisů.

1.8 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba závazně a jednotně třídí příjmy a výdaje veřejných rozpočtů. V České republice ji upravuje vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. Zajišťuje jednotnost a přehlednost v celé rozpočtové soustavě, díky tomu můžeme porovnávat jednotlivé rozpočty jak v čase tak v prostoru.

Rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje z hlediska:

- a) odpovědnostního,
- b) druhového,
- c) odvětvového,
- d) konsolidačního.

Při třídění příjmů a výdajů z hlediska odpovědnostního je jednotkou třídění „kapitola“ státního rozpočtu.

Při třídění příjmů a výdajů z hlediska druhového jsou jednotkami třídění:

- rozpočtové třídy,
- seskupení rozpočtových položek,
- podseskupení rozpočtových položek,
- rozpočtové položky.

Nejvyšší jednotkou třídění z hlediska druhového jsou třídy a nejnižší položky. Položky se seskupují do podseskupení položek, podseskupení položek do seskupení položek a seskupení položek do tříd.

Třídění příjmů a výdajů podle druhového hlediska do následujících tříd¹⁰:

1. daňové příjmy
2. nedaňové příjmy
3. kapitálové příjmy
4. přijaté dotace
5. běžné výdaje
6. kapitálové výdaje
8. financování

Financujícími operacemi 8. třídy chápeme přijetí finančních prostředků návratné povahy související s likviditou. Operace v rámci této třídy nejsou peněžním tokem – jedná se tedy o stavové údaje a to zejména o změny stavu finančních prostředků na bankovních účtech (jako stavová veličina). Třída financování slouží v rámci účetního výkazu jako výpočtový ukazatel o plnění příjmů a výdajů a má tedy přímou návaznost na zjištění salda územního rozpočtu. Tuto skutečnost můžeme znázornit následující rovnicí:

Příjmy – výdaje = přebytek (+) nebo schodek (-) = (-) nebo (+) financování v závislosti na charakteru salda.¹¹

Při třídění příjmů a výdajů z hlediska odvětvového jsou jednotkami třídění:

- rozpočtové skupiny,
- rozpočtové oddíly,
- rozpočtové pododdíly,
- rozpočtové paragrafy.

Nejvyšší jednotkou třídění z hlediska odvětvového jsou skupiny a nejnižší paragrafy. Paragrafy se seskupují do pododdílů, pododdíly do oddílů a oddíly do skupin. Při třídění příjmů a výdajů z hlediska konsolidačního se příjmy a výdaje třídí na „záznamové jednotky“.

¹⁰Podrobně vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb. ze dne 2. července 2002 (aktualizována o vyhlášku č. 440/2006 Sb.) o rozpočtové skladbě.

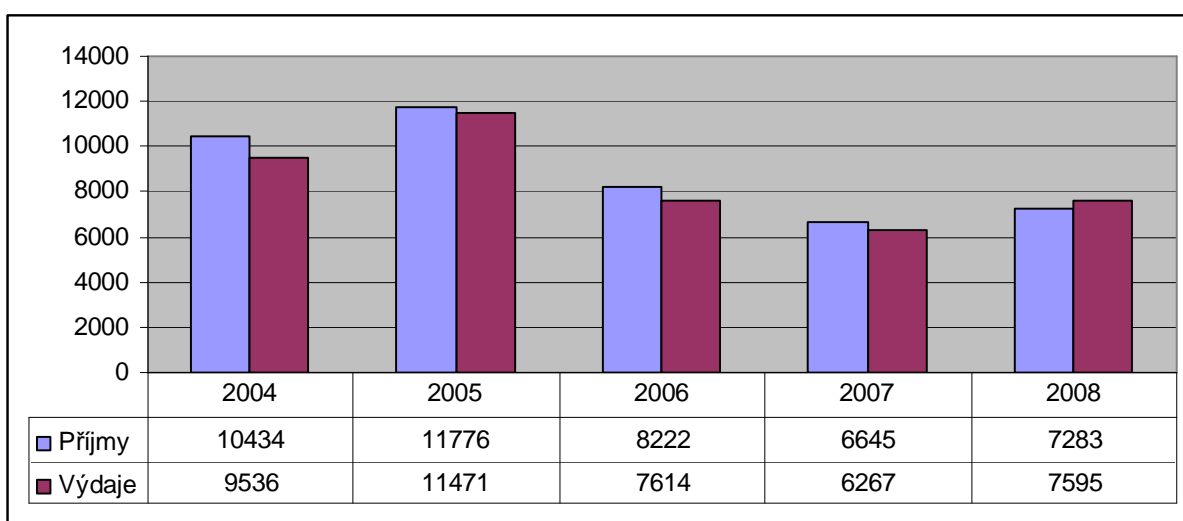
¹¹ PEKOVÁ, J, *Místní finance*. Praha: Ediční oddělení VŠE Praha, 2004, s. 232.

2 Analýza municipálního rozpočtu obce Škrdlovice

Analýza municipálního rozpočtu sleduje vývoj rozpočtu obce Škrdlovice za období 2004 – 2008. Cílem této analýzy je sledování hlavních rozpočtových příjmů a výdajů za toto období, jejich vzájemný vztah a vliv na hospodářský a sociální rozvoj obce. Příjmy a výdaje jsou uváděny v tisících Kč.

2.1 Porovnání celkových příjmů a výdajů za sledované období

Celkové příjmy a výdaje rozpočtu obce za sledované období 2004 - 2008 jsou uvedeny v následujícím obrázku.

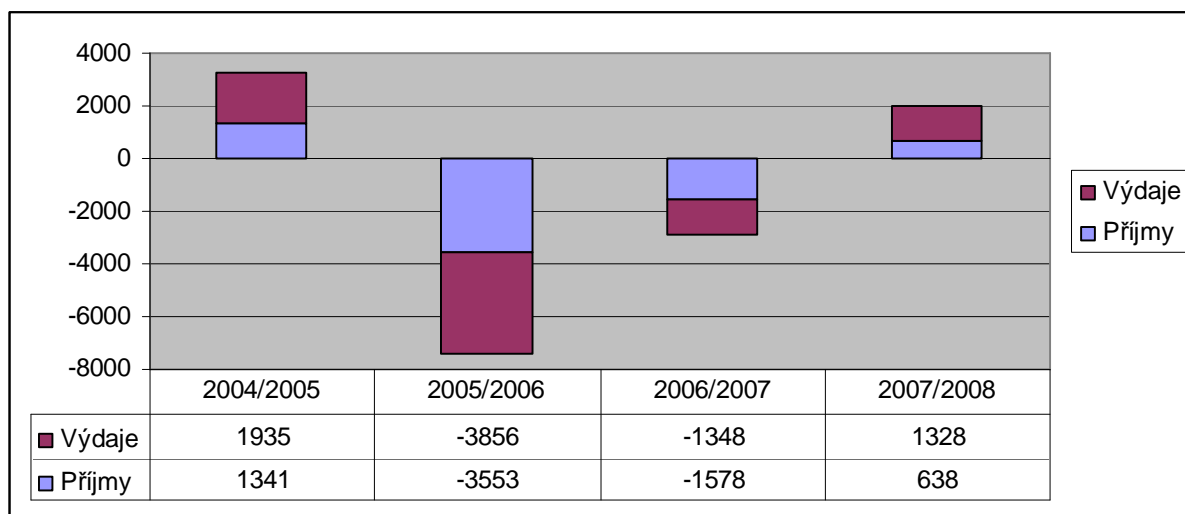
Obr. 4: Přehled celkových příjmů a výdajů za sledované období (v tis. Kč)

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Z tohoto přehledu je zřejmé, že v období 2004 – 2007 hospodařila obec s přebytkem a v roce 2008 hospodařila se schodkovým rozpočtem. Ztráta byla zapříčiněna změnou organizace hospodářské činnosti obce, kdy hospodářská činnost obce vedená v účetnictví obce, byla zrušena a služby vykonávané v hospodářské činnosti byly převedeny pod nově vzniklou kapitálovou společností se 100% majetkovou účastí obce. Založení kapitálové společnosti a zabezpečení jejího provozu si vyžádalo náklad 500 tis. Kč, který obec uvolnila ze svých rozpočtových prostředků.

Do roku 2005 objem rozpočtu roste z důvodu vlastní investiční činnosti obce a poté klesá díky tomu, že v roce 2006 a 2007 nedocházelo k žádné investiční činnosti obce. V roce 2008 se opět vrací na růstovou trajektorii, protože dochází ke změně rozpočtového určení daní.

Referenčním rokem je rok 2007. Pro lepší přehlednost v obr. 5 uvádíme i tempo růstu rozpočtových příjmů a výdajů (+ růst, - pokles).

Obr. 5: Tempo růstu rozpočtových příjmů a výdajů

2.2 Dělení rozpočtových příjmů obce do tříd

Rozpočtové příjmy obce se zpracovávají v třídění podle rozpočtové skladby, kterou stanoví Ministerstvo financí vyhláškou. Jak jsme si uvedli výše, rozpočtová skladba třídí příjmy do čtyřech tříd.

Třída 1 – Daňové příjmy

Příjmy v této třídě lze sledovat v průběhu analyzovaných let jako stabilní s mírně růstovou tendencí příjmů rozpočtu. Jedná se o příjmy, které tvoří podstatnou část rozpočtu obce. Podíl daňových příjmů na celkových příjmech obce tvoří za sledované období 51 %. Disproporce v daňových příjmech je zaznamenána pouze v roce 2006, kdy je tento příjem zvýšen o daň z příjmů právnických osob za obce (položka 1122). Jedná se pouze ale jen o převod prostředků v rámci rozpočtu mezi položkou 5362 ve výdajové části rozpočtu a položkou 1122 v příjmové části rozpočtu. Tato finanční operace nemá žádný přímý vliv na rozpočtové příjmy obce, neboť se jedná o proučtování finančních prostředků mezi příjmy a výdaji v rámci rozpočtu. Toto zvýšení bylo zapříčiněno prodejem zainvestovaných stavebních pozemků obce v roce 2005 a zdanění tohoto příjmu v roce 2006. Daň příjmů právnických osob za obce je 100% příjmem obce.

Třída 2 – Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy tvoří příjmy za služby, které obec poskytovala svým občanům a podnikatelům za úplaty. Jedná se obecně o příjmy z pronájmu majetku obce a z poskytování služeb. Mezi největší tyto příjmy patří pronájem vodohospodářského zařízení obce, pronájem bytů a poskytování služeb v Domově s pečovatelskou službou.

Třída 3 – Kapitálové příjmy

V průběhu analyzovaných let kapitálové příjmy obce tvoří prodej pozemků. Nejvyšší objem dosáhly tyto příjmy roce 2005, kdy obec zainvestovala a prodala pozemky pro výstavbu rodinných domů. Tento příjem má vztah ke kapitálovým výdajům, kdy za finanční prostředky získané prodejem pozemků byla vybudována technická infrastruktura pro výstavbu nových rodinných domů. Kapitálové příjmy v roce 2005 ovlivnily daňové příjmy v roce 2006 tak, jak je výše uvedeno.

Třída 4 – Přijaté dotace

Obec Škrdlovice získává dotace z kraje Vysočina, ze státního rozpočtu a převodu z vlastních fondů hospodářské činnosti. Jedná se o převod výsledku hospodaření z hospodářské činnosti obce za uplynulý rok po zdanění do rozpočtu obce. Přijaté dotace v roce 2004 ovlivnily příjem finančních prostředků z rozpočtu kraje Vysočina na provoz školské příspěvkové organizace. V dalších letech tyto finanční prostředky jsou již poskytovány krajem přímo této příspěvkové organizaci bez zapojení rozpočtu obce. Ve sledovaném období nebyla obci Škrdlovice poskytnuta dotace na žádnou investiční činnost.

Rozdělení rozpočtových příjmů obce do jednotlivých tříd dle rozpočtové skladby a jejich výši za sledované období nám znázorňuje tab. 4. Dále tab. 5 nám znázorňuje podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech rozpočtu obce. V grafickém znázornění (obr. 6) je pak vidět, jak velkou a podstatnou část tvoří daňové příjmy obce.

Tab. 4: Rozdělení rozpočtových příjmů do jednotlivých tříd v (tis. Kč)

Příjmy	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Daňové	3975	4316	5332	4291	4913
Nedaňové	2666	1563	1905	1512	1771
Kapitálové	868	5161	77	163	270
Přijaté dotace	2926	736	909	679	329
Celkem	10434	11776	8222	6645	7283

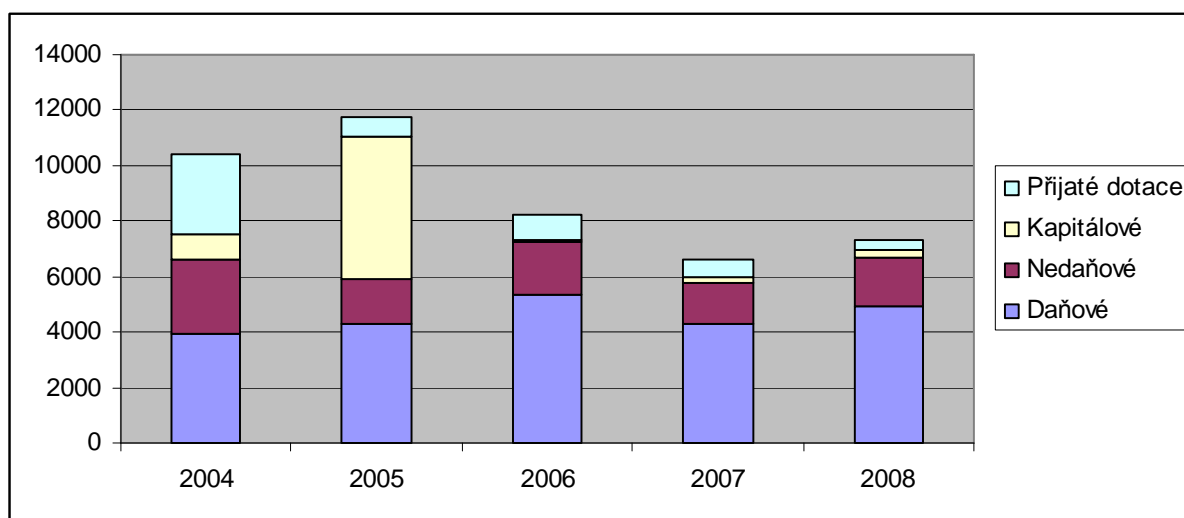
Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 5: Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech (v %)

Příjmy	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Daňové	38	37	65	65	67
Nedaňové	25	13	23	24	24
Kapitálové	8	44	1	3	4
Přijaté dotace	29	6	11	8	5
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 5.

Nejvýznamnějšími příjmy obce jsou daňové příjmy. Mimořádné zvýšení daňových příjmů v roce 2006 bylo zapříčiněno přijetím daně z příjmu právnických osob za obce a výrazné zvýšení daňových příjmů v roce 2008 bylo zapříčiněno změnou rozpočtového určení daní. Kapitálové příjmy byly významně ovlivněny v letech 2004 a 2005 prodejem pozemků pro výstavbu rodinných domů. Přijaté dotace v roce 2004 ovlivnily příjem finančních prostředků z rozpočtu kraje Vysočina na provoz školské příspěvkové organizace. V dalších letech tyto finanční prostředky jsou již poskytovány krajem přímo této příspěvkové organizaci bez zapojení rozpočtu obce. Ve sledovaném období nebyla obci Škrdlovice poskytnuta dotace na žádnou investiční činnost. To vše je graficky vyjádřeno v obr. 6.

Obr. 6: Podíl jednotlivých druhů příjmů na celkových příjmech (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

2.2.1 Daňové příjmy obce

Daňové příjmy představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů obcí v ČR a do značné míry ovlivňují jejich finanční stabilitu. Představovaly a představují zhruba polovinu celkových příjmů obce. Daňové příjmy jsou tvořeny jak **sdílenými** typy daní, které představují jejich významnější část, tak **svěřenými** typy daní.¹²

Lokální (obecní) regionální daně

Tento druh daní si obec přímo kontroluje a samostatně rozhoduje o daňové základně, o sazbách a osvobození od daně. Obec je i často zodpovědná za jejich výběr a správu. Tyto daně by měly být v souladu se záměry celkové politiky státu týkající se alokace, redistribuce a stabilizace příjmů. Je vhodnější využívat systém menšího počtu daní s vyšší výnosností.

Svěřené daně

Jsou redukovanejší formou lokálních daní z hlediska pravomocí obce. Je zde zákonem dáno, které daně vybírané celostátně plynou do rozpočtu obce. Výběr a správa daně je prováděna centrálně a daňový základ a sazby daně může obec ovlivnit jen málo anebo vůbec.

Příkladem takovéto daně je daň z nemovitostí a část daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti a podnikání.

Sdílené daně

V tomto případě stát a obec sdílí stejnou daňovou základnu. Konstrukce daně je stanovena celostátně na základě příslušných daňových zákonů a obce nemají možnost ji ovlivnit. Je zde předem stanoven podíl obce na celostátně vybíraných daních, který je jejím příjmem.

V České republice se využívá nederivační typ přerozdělení těchto výnosů, kdy v případě obcí je to kombinace kritéria počtu obyvatel a velikostních koeficientů.

Majetkové daně

Jsou jednou z nejstarších forem daní a v současné době představují malou část daňových příjmů obce. Zpravidla se majetkovými daněmi zdaňuje majetek ve vlastnictví nebo majetek nabytý darem, dědictvím, či úplatným převodem. Majetkové daně nepatří mezi významné daňové příjmy, protože od roku 1993 až do roku 2008 nebyly valorizovány. Možnost obcí usměrňovat tyto daně od roku 2008 nepřináší potřebný finanční efekt, který je zapotřebí k plnění úkolů obce spojený s obsluhou těchto majetků.

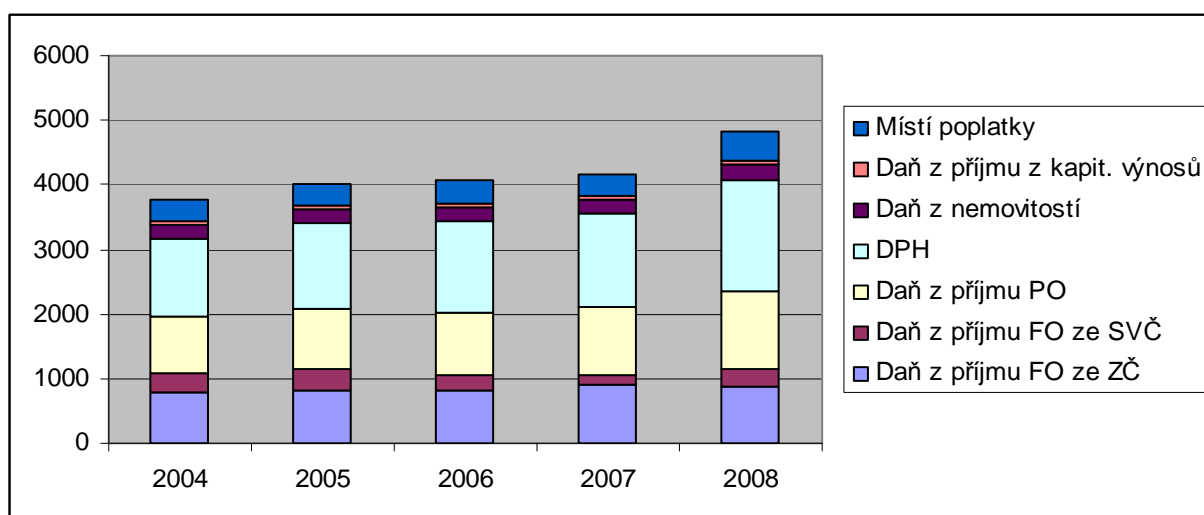
¹² PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)* Praha: Grada, 2007 s. 73.

Jednotlivé daňové příjmy obce zaznamenávají mírně růstovou tendenci, která souvisí s hospodářským růstem ekonomiky České republiky. Rozložení daňových příjmů ve sledovaném období je uvedeno v tab. 6 a vývoj jednotlivých daňových příjmů znázorňuje obr. 7.

Tab. 6: Přehled konkrétních daňových příjmů obce za sledované období (v tis. Kč)

Daňové příjmy	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Daň z příjmu FO ze ZČ	788	809	816	894	886
Daň z příjmu FO ze SVČ	306	331	228	162	268
Daň z příjmu PO	864	937	969	1065	1187
DPH	1220	1330	1430	1423	1742
Daň z nemovitostí	202	215	202	221	215
Daň z příjmu z kapit. výnosů	51	46	51	57	73
Místní poplatky	334	348	370	343	449

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Obr. 7: Vývoj jednotlivých daňových příjmů (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování, na základě údajů z tab. 6.

Obec v rámci své samostatné působnosti má velmi omezenou možnost ovlivňovat tyto daňové příjmy vyjma příjmu daně z nemovitostí a místních poplatků, které představují ve srovnání s objemem daňových příjmů ze sdílených daní zanedbatelnou část. Největší část daňových příjmů tvoří daň z přidané hodnoty, která společně s daní z příjmů právnických osob a daní z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti zaznamenává růst. Tento růst je spojen s hospodářskou situací České republiky ve sledovaném období a změnou pravidel rozpočtového určení daní v roce 2008.

Výrazný pokles daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti v letech 2006 a 2007 byl zapříčiněn zavedením společného zdanění manželů od roku 2005.

Do rozpočtových příjmů se toto společné zdanění promítlo až v letech následujících. Daň z nemovitosti v jednotlivých letech kolísá. Tento stav je zapříčiněn úhradou záloh na tuto daň od jednotlivých plátců na konci zdaňovacího období (31.12.). V takovémto případě správce daně nestihne převést daň na účet obce.

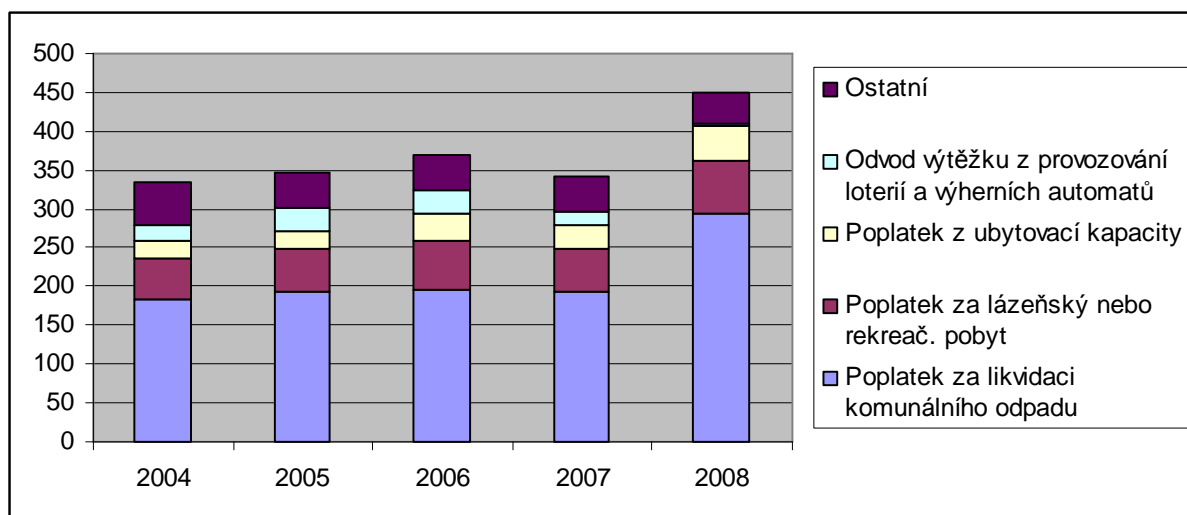
Místní poplatky

Příjmy z poplatků jsou relativně důležitější pro obce než pro ostatní úrovně územní samosprávy. Právě tyto poplatky poskytují většinu služeb pro občany a jsou využívány za dodávky pitné vody, za čištění odpadních vod atd. Místní poplatky nemusí být vždy příjmem obce, ale mohou být příjmem soukromé firmy, která danou službu zajišťuje na základně smluvního vztahu s obcí. Podíl poplatků na celkových příjmech tvoří 5,5 %. Nejvýznamnější místní poplatky obce jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 7: Nejvýznamnější místní poplatky (v tis. Kč)

Místní poplatky	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Poplatek za likvidaci komunálního odpadu	184	193	196	194	294
Poplatek za lázeňský nebo rekreač. pobyt	51	55	63	54	69
Poplatek z ubytovací kapacity	24	24	35	31	45
Odvod výtěžku z provozování loterií a výherních automatů	20	29	31	19	0
Ostatní	54	46	46	45	41
Celkem	334	348	370	343	449

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Obr. 8: Přehled nejvýznamnějších místních poplatků za sledované období (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 7.

K nejvýznamnějším místním poplatkům obce patří poplatek za shromažďování, třídění a odstraňování komunálních odpadů. Růst výnosu tohoto poplatku je zapříčiněn zvyšováním tohoto poplatku v návaznosti na zvyšující se náklady na provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. Například v roce 2004 byla výše tohoto poplatku 300 Kč za poplatníka a rok. V roce 2008 byl tento poplatek zvýšen na 450 Kč za poplatníka a rok.

Dalším významným místním poplatkem je poplatek za lázeňský pobyt, který je odvislý od počtu přenocování v ubytovacích zařízeních na území obce. Toto se vztahuje rovněž k poplatku z ubytovací kapacity.

Odvody výtěžku z provozování loterií a výherních automatů zaznamenaly od roku 2008 pokles v důsledku zrušení provozu výherního automatu v obci. Tento pokles se promítl i do správních poplatků. Ostatní poplatky, jako poplatek ze psů, ze vstupného za užívání veřejného prostranství, za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a správní poplatky, mají spíše funkci doplňkovou.

2.2.2 Nedaňové příjmy obce

Nedaňové příjmy jsou příjmy z vlastní činnosti a představují nezanedbatelný zdroj do rozpočtu obce. Obsahují příjmy z užitelských poplatků, příjmy od různých organizací zřízených obcí, příjmy z pronájmu majetku, z realizace finančního majetku, dále úroky z poskytnutých úvěrů a ostatní (pojistná plnění, přeplatky apod.). Nejvýznamnějším nedaňovým příjmem obce je příjem z provozu Domu s pečovatelskou službou (nájemné a poskytované služby) a dále pak pronájem vodohospodářského zařízení obce (obr. 9). Ostatní nedaňové příjmy jsou nahodilé v rámci jednotlivých rozpočtových období.

Tab. 8: Nejvýznamnější nedaňové příjmy obce (v tis. Kč)

Nedaňové příjmy	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Pečovatelská služba	871	838	919	984	934
Pronájem vodohospodářského zařízení	237	316	392	312	309
Činnost místní správy	47	170	27	101	43
Sběr a svoz komunálního odpadu	32	41	31	36	55
Územní plánování	388	190	290	0	157
Ostatní záležitosti bydlení a kultury	1063	0	0	0	7
Ostatní	27	8	246	79	266
Celkem	2665	1563	1905	1512	1771

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 9: Podíl konkrétních nedaňových příjmů na nedaňových příjmech v jednotlivých letech (v %)

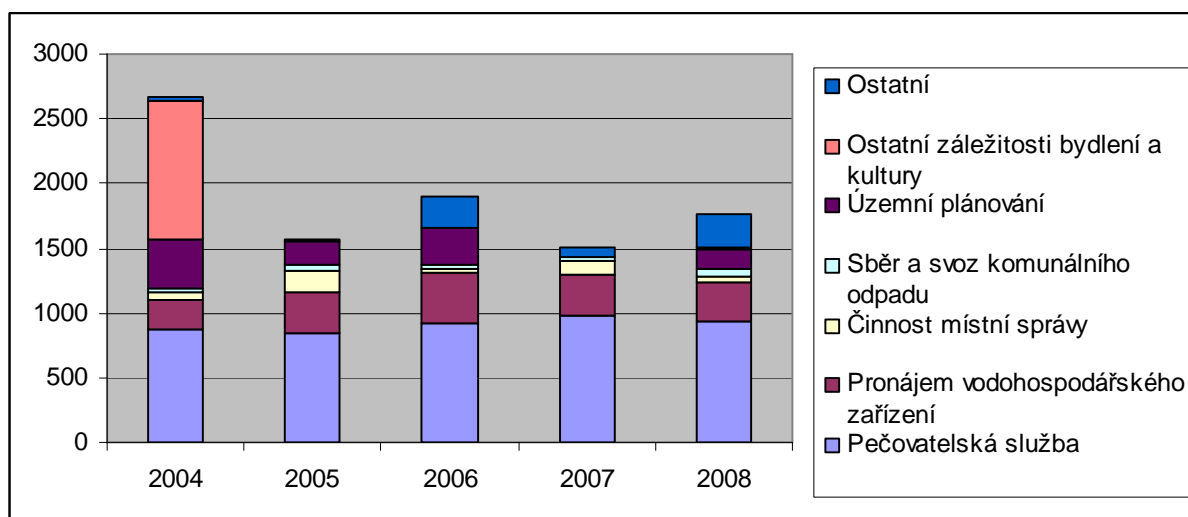
Nedaňové příjmy	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Pečovatelská služba	33	54	48	65	53
Pronájem vodohospodářského zařízení	9	20	21	21	17
Činnost místní správy	2	11	1	7	2
Sběr a svoz komunálního odpadu	2	3	2	2	3
Územní plánování	14	12	15	0	9
Ostatní záležitosti bydlení a kultury	40	0	0	0	1
Ostatní	1	0	13	5	15
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 8

Příjmy z provozu Domu s pečovatelskou službou představují příjem z nájemného za byty Domu s pečovatelskou službou a příjem za poskytované služby. Příjem z pronájmu bytů je konstantní a je ovlivněn obsazeností bytů v jednotlivých letech. Příjem za poskytované služby se zvyšuje v návaznosti na zvyšování cen energií a dodávané pitné vody.

Nájemné vodohospodářského zařízení se vztahuje na prodej pitné vody. Výše nájemného je v jednotlivých letech ovlivněna objemem prodané pitné vody a výše tohoto objemu závisí na počasí a na vytíženosti rekreačních zařízení v obci.

Ostatní záležitosti bydlení je příjem finančních prostředků od fyzické osoby na výstavbu rodinného domu a tento příjem byl uskutečněn jen v roce 2004.

Obr. 9: Nejvýznamnější položky nedaňových příjmů

Zdroj: Vlastní zpracování na FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

2.2.3 Přijaté dotace obce

Přijaté dotace rozlišujeme dle poskytovatele a na dotace účelové a neúčelové. **Účelové** jsou poskytovány za určitým účelem a v rozpočtu jsou vždy sledovány pod účelovým znakem (UZ). Účelové dotace mohou být investiční i neinvestiční. **Neúčelové** dotace jsou poskytovány na zabezpečení nějaké činnosti (provoz školského zařízení, výkon státní správy apod.). Většinou se jedná o dotace neinvestiční.

Přijaté dotace se dělí na transfery a dotace. Transfery představují část rozpočtových příjmů, které jsou převedeny z výsledku hospodaření obce v rámci hospodářské činnosti a dále pak v roce 2004 převod prostředků na provoz školské příspěvkové organizace. V ostatních případech se jedná o dotace ze státního rozpočtu, dotace z krajského úřadu v rámci Programu obnovy venkova Vysočiny a dotace na zabezpečení provozu Jednotky požární ochrany III. stupně.

Mezi přijaté účelové dotace obce ve sledovaném období patří (tab. 10):

- dotace na zabezpečení voleb (komunální, krajské a parlamentní),
- dotace na aktivní politiku zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce,
- dotace - převod prostředků na platy školské příspěvkové organizace (jen rok 2004),
- dotace na zabezpečení provozu pečovatelských služeb.

Podíl jednotlivých účelových dotací na celkových dotacích obce znázorňuje tab. 11 a podíl jednotlivých dotací na celkových příjmech obce je vidět v tab. 12.

Tab. 10: Přehled účelových dotací a jejich výše (v tis. Kč)

Účelové dotace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Volby	60	0	51	0	33
Aktivní politika zaměstnanosti	105	20	84	60	0
Převod prostředků na platy školské PO	1726	0	0	0	0
Zabezpečení provozu pečovat.služeb	404	350	350	0	0
Celkem	2295	370	485	60	33

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 11: Podíl účelových dotací na celkových dotacích obce (v %)

Účelové dotace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Volby	3	0	10	0	100
Aktivní politika zaměstnanosti	4	6	18	100	0
Převod prostředků na platy školské PO	75	0	0	0	0
Zabezpečení provozu pečovat.služeb	18	94	72	0	0
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab.11.

Tab. 12: Podíl účelových dotací na celkových příjmech obce (v %)

Účelové dotace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Volby	0,6	0,0	0,6	0,0	0,4
Aktivní politika zaměstnanosti	1,0	0,2	1,0	1,0	0,0
Převod prostředků na platy školské PO	16,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Zabezpečení provozu pečovat.služeb	3,9	3,0	4,2	0,0	0,0

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab.11 a tab. 5.

Za rok 2008 tvořil podíl účelových dotací na celkových příjmech 0 %, protože jediná přijatá účelová dotace byla na volby a činila pouze 33 tis. Kč. Naopak nejvíce činila v roce 2004, kdy došlo k převodu finančních prostředků na platy školské příspěvkové organizaci.

Nejvyšší přijatou účelovou dotací byl příjem finančních prostředků z rozpočtu kraje Vysočina na přímé neinvestiční výdaje pro školskou příspěvkovou organizaci zřízenou obcí. Tato dotace v roce 2004 byla naposledy poukazována škole Škrdlovice prostřednictvím rozpočtu obce. V dalších letech je tato dotace poskytována krajem Vysočina přímo školské příspěvkové organizaci. Další významnou účelovou dotací je příjem prostředků na provoz sociálních služeb v Domě s pečovatelskou službou, jejichž zřizovatelem je dobrovolný svazek obcí. Podmínky dotace neumožňovaly poskytnutí této dotace dobrovolným svazkem obcí, z tohoto důvodu obec Škrdlovice byla prostředníkem pro přijetí a čerpání dotace. Obdobný případ se děje i u dotace na aktivní politiku zaměstnanosti, kdy dobrovolný svazek obcí nemohl čerpat finanční prostředky z Úřadu práce určené na podporu zaměstnanosti z řad uchazečů o zaměstnání. Dotace na volby je vázána na vyhlášení a zabezpečení jednotlivých voleb v jednotlivých letech (2004 krajské volby, 2006 parlamentní a komunální volby, 2008 parlamentní a krajské volby).

Neúčelové dotace obce ve sledovaném období tvoří (tab. 13):

- dotace na výkon státní správy (SS) a neinvestiční příspěvek na provoz školské příspěvkové organizace (PO),
- příspěvek smluvních obcí na dostavbu Domu s pečovatelskou službou (DPS),
- dotace na zabezpečení provozu Zásahové jednotky požární ochrany III. stupně (ZJPO),
- převod prostředků z výsledku hospodaření hospodářské činnosti obce za uplynulé rozpočtové období (v tomto případě se jedná o převod vlastních finančních prostředků do rozpočtu obce),
- dotace z Programu obnovy venkova Vysočiny
- dotace na pořízení územního plánu (2007),
- dotace ze sociálního fondu (2008).

Podíl neúčelových dotací na celkových dotacích obce uvádí tab. 14 a podíl těchto dotací na celkových příjmech obce znázorňuje tab. 15.

Tab. 13: Přehled neúčelových dotací obce (v tis. Kč)

Neúčelové dotace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Výkon SS a neinvest. příspěvek na provoz školské PO	66	75	68	68	64
Příspěvek smluvních obcí na dostavbu DPS	220	0	0	0	0
Zabezpečení provozu ZJPO III. stupně	45	34	48	39	58
Převod prostředků z VH za uplynulé období	156	144	181	248	44
Program obnovy venkova Vysočiny	0	100	127	119	116
Pořízení územního plánu	0	0	0	145	0
Celkem	487	352	424	619	281

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 14: Podíl neúčelových dotací na celkových dotacích (v %)

Neúčelové dotace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Výkon SS a neinvest. příspěvek na provoz školské PO	14	21	16	11	23
Příspěvek smluvních obcí na dostavbu DPS	45	0	0	0	0
Zabezpečení provozu ZJPO III. stupně	9	10	11	7	21
Převod prostředků z výsledku hosp. za uplynulé období	32	41	43	40	16
Program obnovy venkova Vysočiny	0	28	30	19	40
Pořízení územního plánu	0	0	0	23	0
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 13.

Tab. 15: Podíl neúčelových dotací na celkových příjmech obce (v %)

Neúčelové dotace	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Výkon SS a neinvest. příspěvek na provoz školské PO	0,6	0,6	0,8	1,0	0,3
Příspěvek smluvních obcí na dostavbu DPS	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Zabezpečení provozu ZJPO III. stupně	0,4	0,3	0,6	0,8	0,3
Převod prostředků z výsledku hosp. za uplynulé období	1,5	1,2	2,2	0,7	0,2
Program obnovy venkova Vysočiny	0,0	0,8	1,5	1,7	0,5
Pořízení územního plánu	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0
Celkem	5	3	5	6	1

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 6 a tab. 13.

Nejmenší podíl neúčelových dotací na celkových příjmech byl v roce 2008, kdy tvořil pouhé 1 %. Toto bylo zapříčiněno převodem hospodářského výsledku obce za uplynulé období, který byl nejnižší za sledované období. Výsledek hospodaření je odvislý od hospodaření obce. Naopak největší podíl neúčelové dotace na celkových příjmech byl 6 % v roce 2006, kdy obec zažádala o dotaci na pořízení územního plánu obce.

Výkon státní správy představuje zhruba 10 % této dotace a zbytek představuje neinvestiční příspěvek, který slouží na provoz školské příspěvkové organizace. Prostředky z převodu výsledku hospodaření obce závisí na hospodářské činnosti obce za uplynulé období.

V roce 2004 byl obci Škrdlovice poskytnut příspěvek pěti smluvních obcí na dostavbu Domu s pečovatelskou službou. V dalších letech se tato dotace již neobjevuje.

Program obnovy venkova Vysočiny je dotační titul z rozpočtu kraje Vysočina na rozvoj společenského života a životních podmínek na venkově. Z tohoto programu obec realizuje v převážné míře opravy vlastního nemovitého majetku (oprava komunikací, výměna oken apod.).

Dotace na zabezpečení provozu Zásahové jednotky požární ochrany III. stupně má ve sledovaném období relativně stejnou výši, kdy tato dotace činila každý rok kolem 30 tisíc Kč a je určena pro materiální a technické vybavení zásahové jednotky sboru dobrovolných hasičů.

Územní plánování je neúčelová dotace z rozpočtu kraje Vysočina a je podmíněna pořízením územního plánu obce.

2.3 Dělení rozpočtových výdajů obce do tříd

Rozpočtové výdaje obce se zpracovávají v třídění podle rozpočtové skladby, kterou stanoví Ministerstvo financí vyhláškou. Jak jsme si uvedli výše, rozpočtová skladba třídí výdaje do dvou tříd.

Třída 5 – Běžné výdaje

Běžné výdaje tvoří z převážné části výdaje na zabezpečení provozu obce jako celku. Jedná se o údržbu a opravy majetku a vybavení obce (budovy, komunikace, veřejné osvětlení a veřejná prostranství), dále se pak jedná o poskytování služeb obyvatelům obce (zimní údržba komunikace, provoz Domu s pečovatelskou službou, sečení trávy, požární ochrana a vlastní provoz Obecního úřadu). V roce 2004 výši běžných výdajů významně ovlivnil převod finančních prostředků na ostatní neinvestiční výdaje školské příspěvkové organizace viz. účelové dotace. Ostatní běžné výdaje v roce 2006 zvyšuje průúčtování vlastních daní z příjmu právnických osob za obce. Jedná se o daň z příjmu za pozemky pro výstavbu rodinných domů.

Třída 6 – Kapitálové výdaje

Převážnou část kapitálových výdajů ve sledovaném období, vyjma nákupu majetkových podílů v roce 2008 (převod hospodářské činnosti obce na kapitálovou společnost – členský vklad), tvoří investice do hmotného a nehmotného majetku obce.

V roce 2005 kapitálové výdaje představovaly nejvyšší objem ve sledovaném období, kdy byla vybudována technická infrastruktura pro rodinné domy v objemu 5 287 tis. Kč. Výši kapitálových výdajů ovlivňují investiční záměry a finanční možnosti obce. Ve sledovaném období obec nezískala žádnou investiční dotaci, která by větší měrou ovlivnila kapitálové výdaje. Kolísání kapitálových výdajů je zapříčiněno financováním technické infrastruktury pro výstavbu rodinných domků v roce 2004 a 2005.

Dělení rozpočtových výdajů obce do jednotlivých tříd dle rozpočtové skladby nám znázorňuje tab. 16 a v tab. 17 jsou uvedeny podíly běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích obce. Na obrázku 11 můžete vidět kolísání kapitálových výdajů obce z důvodu vybudované technické infrastruktury, o které jsem se již zmiňovali.

Tab. 16: Rozdělení rozpočtových výdajů do jednotlivých tříd

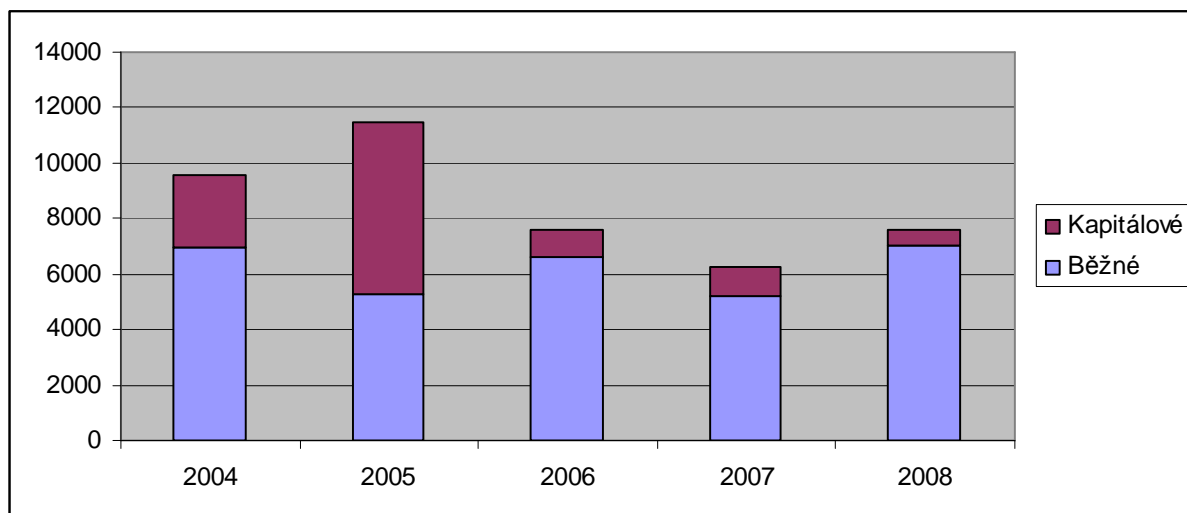
Výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Běžné	6711	5244	6605	5227	7013
Kapitálové	2606	6227	1010	1040	581
Celkem	9317	11471	7615	6267	7594

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 17: Podíl běžných a kapitálových výdajů na celkových výdajích obce (v %)

Výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Běžné	73	46	87	83	92
Kapitálové	27	54	13	17	8
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 17.

Obr. 10: Přehled běžných a kapitálových výdajů za jednotlivá období

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 16.

2.3.1 Běžné výdaje obce

Jak jsme si již uvedly výše běžné výdaje obce tvoří z převážné části výdaje na zabezpečení provozu obce jako celku. Nejvyšší podíl výdajů představují mandatorní výdaje, které se týkají zabezpečení života obce. Mezi mandatorní výdaje obce patří (viz. tab. 18):

- školství,
- sociální služby,
- činnost místní správy.

Podíl jednotlivých mandatorních výdajů obce na běžných výdajích je uvedeno v tab. 19 a následující tabulka znázorňuje podíl mandatorních výdajů na celkových příjmech.

Tab. 18: Přehled mandatorních výdajů obce a ostatních (v tis. Kč)

Běžné výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Sociální služby	567	427	742	734	790
Školství	2264	563	669	715	944
Činnost místní správy	2775	3005	2683	2365	2752
Ostatní	1324	1249	2511	1413	2527
Celkem	6930	5244	6605	5227	7013

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje na základě FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 19: Podíl mandatorních výdajů obce na celkových běžných výdajích (v %)

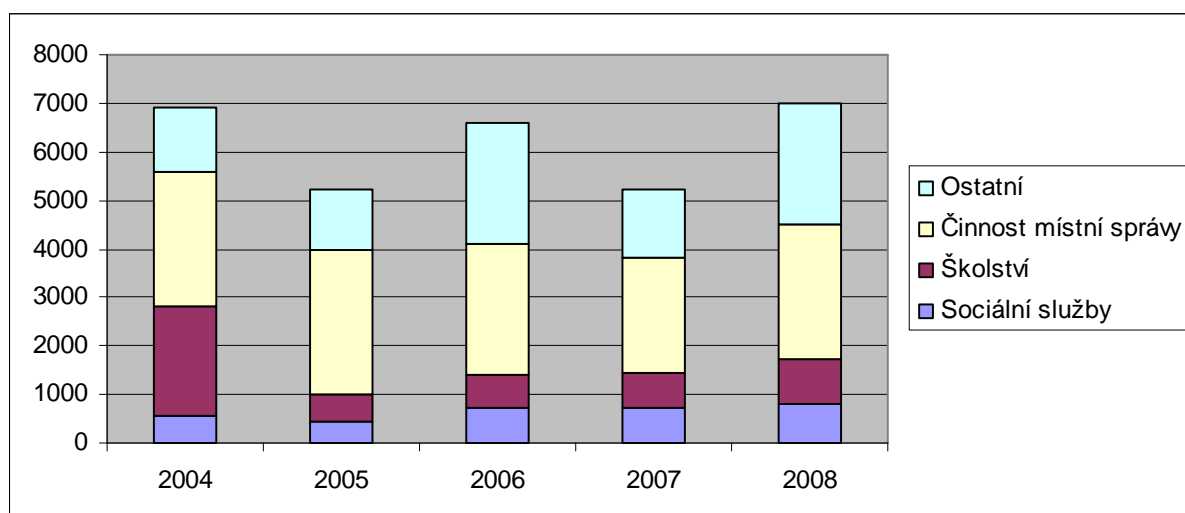
Běžné výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Sociální služby	8	8	11	14	11
Školství	33	11	10	14	13
Činnost místní správy	40	57	41	45	40
Ostatní	19	24	38	27	36
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 18.

Tab. 20: Podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích obce (v %)

Běžné výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Sociální služby	5,9	3,7	9,7	11,7	10,4
Školství	23,7	4,9	8,8	11,4	12,4
Činnost místní správy	29,1	26,2	35,2	37,7	36,2
Ostatní	13,9	10,9	33,0	22,5	33,2
Celkem	72,6	45,7	86,7	83,3	92,2

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 18 a tab. 19.

Obr. 11: Vývoj mandatorních výdajů obce

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 20.

Výdaje na sociální služby jsou odvislé na mzdových výdajích v jednotlivých rozpočtových letech a na zdražování energií a vody v průběhu sledovaného období.

V roce 2004 představovaly výdaje na školství nejvyšší objem z důvodu převodu finančních prostředků a na ostatní neinvestiční výdaje (platy pedagogických a nepedagogických zaměstnanců školy). V dalších letech je zaznamenán růst příspěvku na neinvestiční výdaje školy z důvodu doplácení mezd zaměstnancům školy obcí.

V roce 2007 výdaje na činnost místní správy představovaly nejnižší položku za sledované období, neboť v tomto roce klesla výše neinvestičních transferů veřejným rozpočtům o 40 %.

V roce 2008 tvořil podíl jednotlivých běžných výdajů na celkových výdajích 92% z důvodu velmi nízkých kapitálových výdajů. V tomto roce obec splatila úvěru na dostavbu Domu s pečovatelskou službou, a proto klesly kapitálové výdaje a vyhouply se běžné výdaje.

Ostatní výdaje v rámci běžných výdajů se dějí na základě potřeb obce směřující do údržby komunikací a veřejných prostranství, údržby veřejného osvětlení, činnosti školských zařízení a jednotky požární ochrany III. stupně a v neposlední řadě na zabezpečení kulturních a sociálních potřeb obce a dalších činností zde neuvedených.

Tab. 21: Přehled vybraných ostatních běžných výdajů obce (v tis. Kč)

Ostatní běžné výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Péče o vzhled a veřejnou zeleň	153	141	156	185	158
Odpadové hospodářství	286	322	357	398	517
Silnice	54	142	162	117	607

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Nejvýznamnější část ostatních - běžných výdajů tvoří výdaje na činnost místní správy obce (platy a odměny zaměstnancům a členům zastupitelstva obce, platby povinného sociálního a zdravotního pojištění, školení a vzdělávání, cestovné a nákup ostatních služeb) a dále pak výdaje na údržbu majetku obce (opravy a udržování budov, komunikací a dalšího majetku obce)

U péče o vzhled obcí se jedná o výdaje na údržbu veřejných prostranství a zeleně. Výdaje na odpadové hospodářství v průběhu sledovaného období zaznamenávají růstovou tendenci z důvodu zvyšujících se nákladů na sběr a svoz komunálních a ostatních nebezpečných odpadů v obci.

Výdaje v silničním hospodářství se skládají v převážné míře z nákladů na zimní údržbu komunikací a běžnou údržbu komunikací (opravy a udržování). V roce 2008 byla provedena rozsáhlejší oprava místní komunikace. Z tohoto důvodu jsou tyto výdaje pětinasobně vyšší než výdaje z předešlého roku.

2.3.2 Kapitálové výdaje obce

Kapitálové výdaje obce za sledované období jsou limitovány rozdílem ostatních běžných příjmů a výdajů, kdy nejvyšší výdaje byly vynaloženy na zainvestování pozemků pro výstavbu rodinných domků 5 287 tis. Kč a dále pak výdaje na pořízení územního plánu obce a dokumentace jednotlivých projektů. V tabulce níže jsou uvedeny nejvýznamnější kapitálové výdaje obce za sledované období. Dále je uveden procentní podíl jednotlivých kapitálových výdajů na celkových kapitálových výdajích a podíl jednotlivých kapitálových výdajů na celkových výdajích obce.

Tab. 22: Přehled nejvýznamnějších kapitálových výdajů obce za sledované období (v tis. Kč)

Kapitálové výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Ost. nákup dl. nehmotného majetku	374	48	0	326	245
Budovy, haly a stavby	1802	5663	538	297	72
Nákup majetkových podílů	0	0	0	0	200
Příspěvek obce DSO na splacení invest úvěru	412	412	462	412	64
Ostatní	18	104	10	5	0
Celkem	2606	6227	1010	1040	581

Zdroj: FIN2-12M, Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územně samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.

Tab. 23: Podíl jednotlivých kapitálových výdajů na celkových kapitálových výdajích (v %)

Kapitálové výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Ost. nákup dl. nehmotného majetku	14	1	0	31	43
Budovy, haly a stavby	69	91	53	28	12
Nákup majetkových podílů	0	0	0	0	34
Příspěvek obce DSO na splacení invest úvěru	16	6	46	40	11
Ostatní	1	2	1	1	0
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 22.

Tab. 24: Podíl jednotlivých kapitálových výdajů na celkových výdajích obce (v %)

Kapitálové výdaje	Rok				
	2004	2005	2006	2007	2008
Ost. nákup dl. nehmotného majetku	3,9	0,4	0,0	5,2	3,2
Budovy, haly a stavby	18,9	49,4	7,1	4,7	0,9
Nákup majetkových podílů	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6
Příspěvek obce DSO na splacení invest úvěru	4,3	3,6	6,1	6,6	0,8
Ostatní	0,2	0,9	0,1	0,1	0,0
Celkem	27,3	54,3	13,3	16,6	7,5

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 22 a tab. 17.

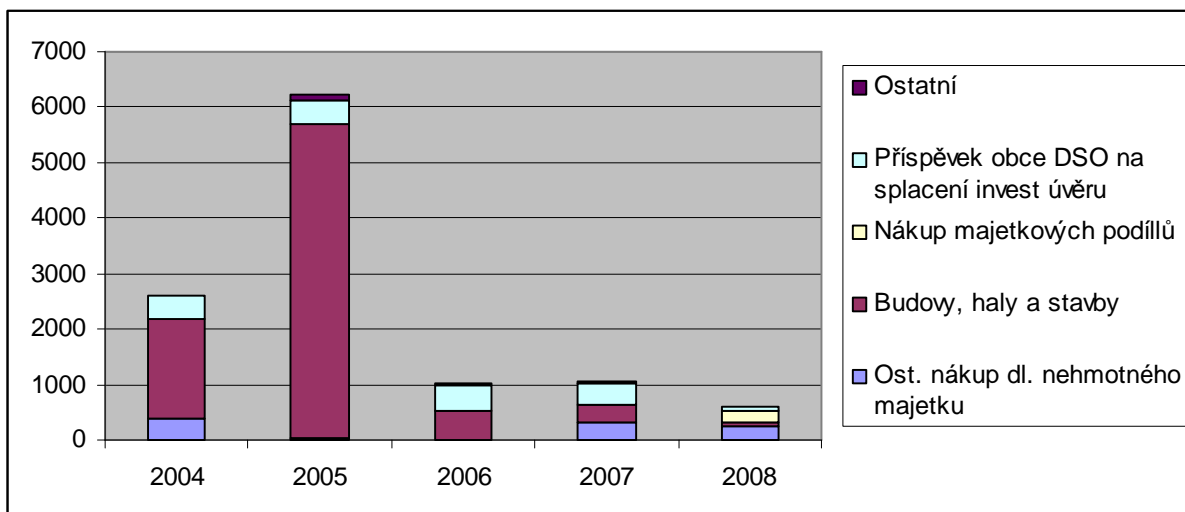
Nejvýznamnější částky ostatního nákupu dlouhodobého nehmotného majetku byly v roce 2004, 2007 a 2008. V roce 2004 byla pořízena urbanistická studie zóny, která byla přípravnou fází pro zpracování územního plánu obce, čehož se týkaly náklady v roce 2007 a 2008.

Kapitálové výdaje (budovy, haly a stavby) v roce 2004 a 2005 se týkaly výstavby inženýrských sítí a technické infrastruktury pro zástavbu rodinných domů, což bylo financováno z kapitálových příjmů v roce 2004 a 2005 uvedeno výše. V ostatních letech se část těchto kapitálových výdajů týkala ostatních drobných investičních akcí obce.

Majetkové podíly se týkají pouze rozpočtu v roce 2008, kdy obec Škrdlovice jako jediný společník založila společnost s ručením omezeným, která nahradila do té doby fungující hospodářskou činnost obce. Jedná se o vklad společníka při založení společnosti.

Příspěvek obce dobrovolného svazku obcí na splacení investičního úvěru se týká podílu obce na přijatém úvěru dobrovolného svazku obcí na dostavbu Domu s pečovatelskou službou. Tento úvěr byl splacen počátkem roku 2008. Z tohoto důvodu došlo v tomto roce i k poklesu tohoto výdaje.

Ostatní kapitálové výdaje se týkají nákupu pozemků v letech 2004 a 2005, nákupu výpočetní a reprodukční techniky v roce 2005 a 2007. Tato investice se děje nahodile na základě potřeb obce v daném roce.

Obr. 12: Vývoj kapitálových výdajů obce za sledované období

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z tab. 22.

3 Vlastní zhodnocení a návrh doporučení

Při pohledu na rozpočet obce jako na finanční plán je třeba zohlednit fakt, že při plánování rozpočtových příjmů a výdajů se obec setkává s tzv. **rozpočtovým omezením** v podobě svých příjmů. Dostává se pak do situace, kdy jsou zdroje na příjmové straně často v konfliktu s financováním určitých záměrů a cílů obce na straně výdajové, přičemž by tyto dvě skutečnosti měla od sebe oddělovat. Proto je žádoucí, aby obec při plánování výdajové stránky rozpočtu vycházela z definovaných potřeb a to zejména v případě výdajů na veřejné statky a služby, které svým občanům poskytuje. Na druhou stranu existují však výdaje, které jsou obci předem známy a lze je tedy do odhadů zahrnout. Příkladem takovýchto výdajů jsou výdaje mandatorní (zákonem povinné), o kterých jsme se již zmiňovali.

Smyslem analýzy by měla být snaha realizovat možné úspory a zvýšit efektivnost. Zjistit změny v poptávce a v potřebách jednotlivých druhů statků a služeb a hledat žádoucí rozdělení výdajů na dosažení spravedlivého rozdělení služeb. Úvahy o objektivizaci a efektivnosti výdajů by se měly odehrávat v rámci všech fází rozpočtového procesu (navrhování, projednávání, schvalování, předběžné a následné kontrole plnění).

Důležitým prvkem pro zlepšení efektivnosti hospodaření obce je právě sestavení rozpočtu. Metody sestavování rozpočtu byly již zmíněny v teoretické části a metoda, kterou je sestavován rozpočet této obce, je **přírůstková (indexová) metoda**. Rozpočet je zde závislý na potřebách obce jako celku. Proto hledáme jakousi rovnováhu mezi předpokládanými příjmy na straně jedné a stanovenými prioritami definované v plánu práce Zastupitelstva obce na straně druhé. Rozpočtové zdroje se přerozdělují vzhledem k tomu, co bylo v minulém roce, nikoliv podle současných potřeb.

Hospodaření obce Škrdlovice je odvislé od příjmů, které jsou plánovány v rozpočtovém výhledu. Na základě těchto příjmů jsou usměrňovány i výdaje. Zastupitelstvo obce pracuje se zpracovaným **plánem práce**, který je v časové ose vázán na rozpočtový výhled obce a sestaven na základě dotazníkového šetření. Pomocí tohoto plánu práce obec připravuje rozpočty pro budoucí období.

Obec musí také zabezpečit plnění plánu práce plánu. Pro zabezpečení plnění plánu práce z hlediska financování je nutné maximální využívání zdrojů krytí plánu práce (vlastní a cizí zdroje), zejména pak využívání dotačních titulů, hledání rezerv ve vlastní a hospodářské činnosti obce a cizích zdrojů (investoři). Rizikem pro plnění tohoto plánu může být přechod České republiky na Euro, anebo rozkolísání daňových příjmů obce.

Plán práce je rozdělen na měkké a tvrdé projekty. Měkké projekty jsou takové, které vedou ke zlepšení sociálního a životního prostředí v obci zaměřené na život v obci a lidské zdroje a obec si je člení do dalších fází, ve kterých se daný projekt zrovna nachází. Příkladem měkkého rozpracovaného projektu je plán na ochranu životního prostředí, dále mezi nutný projekt obec řadí sportovní využití v obci a mezi budoucí propagaci obce. Tvrdé projekty jsou projekty závislé na finančních možnostech obce v daném období. Stejně jako měkké projekty, tak i tvrdé obec řadí podle jejich průběhu. Rozpracovaným tvrdým projektem obce je rekreační park Velké Dářko, za nutný projekt je považováno veřejné osvětlení a budoucím projektem je oprava místních komunikací.

Vlastní příjmy obce zdaleka nedosahují výše k uspokojení základních potřeb obce. Z tohoto důvodu je třeba co nejefektivněji hospodařit s vlastním majetkem, nájem pozemků, nebytových prostor a objektů. Dále je třeba co nejvíce využívat možností obce ve stanovování výše daní (myslíme tím daň z nemovitosti) a poplatků (poplatek za likvidaci komunálního odpadu) tak, aby obec nemusela z jiných příjmů sanovat ztráty, které vznikají v odpadovém hospodářství a ve správě veřejného majetku (komunikace, veřejné osvětlení, veřejná prostranství).

Dále je třeba sledovat možné dotační tituly, které mohou pomoci obci zabezpečovat sociální a ekonomický rozvoj obce s důrazem na využívání jen těch dotačních titulů, které pro obec mají dlouhodobý smysl a v budoucích obdobích nebudou dále zatěžovat rozpočet obce.

Závěr

Cílem práce byla analýza municipálního rozpočtu obce Škrdlovice. Ke stanovenému cíli bylo nutné nejprve definovat základní pojmy jako je municipální rozpočet, úlohu municipálního rozpočtu v soustavě veřejných rozpočtů, metody sestavování rozpočtu, pojmy rozpočtový výhled, rozpočtový proces, rozpočtová skladba a nakonec klasifikovat jednotlivé rozpočtové příjmy a výdaje dle rozpočtové skladby.

Provedli jsme analýzu rozpočtu obce za 5 let, a to od roku 2004 až do roku 2008. Tímto jsme zjistili, jak se vyvíjeli (klesaly, stoupaly) jednotlivé rozpočtové příjmy a výdaje obce a jaké byly hlavní příčiny, které vývoj ovlivnily.

Nejprve jsme analyzovali celkové příjmy a výdaje obce za sledované období. V období 2004 – 2007 vykazoval rozpočet obce přebytek, ale v roce 2008 byla vytvořen schodek. Příčinou byla změna organizace hospodářské činnosti obce, kdy hospodářská činnost obce vedená v účetnictví obce, byla zrušena a služby vykonávané v hospodářské činnosti byly převedeny pod nově vzniklou kapitálovou společností se 100% majetkovou účastí obce.

Z hlediska rozpočtové skladby největší část příjmů obce tvořily daňové příjmy obce, které představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů obce v ČR a do značné míry ovlivňují jejich finanční stabilitu. Největší část daňových příjmů tvoří daň z přidané hodnoty a jednotlivé daňové příjmy obce zaznamenávají mírně růstovou tendenci, která souvisí s hospodářským růstem ekonomiky do roku 2008. Disproporce v daňových příjmech je zaznamenána pouze v roce 2006, kdy byl tento příjem zvýšen o daň z příjmů právnických osob za obce. Toto zvýšení bylo zapříčiněno prodejem zainvestovaných stavebních pozemků obce v roce 2005 a zdanění tohoto příjmu v roce 2006. Jedním z vlastních příjmů obce jsou místní poplatky a nejvyšší příjem má obec z poplatku za likvidaci komunálního odpadu.

Nedaňové příjmy obce tvoří příjmy za služby, které obec poskytovala svým občanům a podnikatelům za úplatu. Nejvýznamnějším nedaňovým příjmem obce je příjem z provozu Domu s pečovatelskou službou (nájemné a příjmy za poskytované služby) a dále pak pronájem vodohospodářského zařízení obce.

Kapitálové příjmy obce od roku 2004 – 2008 tvořily příjmy z prodeje pozemků. Nejvyššího objemu tyto příjmy dosáhly v roce 2005, kdy obec zainvestovala a prodala pozemky pro výstavbu rodinných domů. Tento příjem má vztah ke kapitálovým výdajům, kdy za finanční prostředky získané prodejem pozemků byla vybudována technická infrastruktura pro výstavbu rodinných domů.

Obec Škrdlovice získává dotace z kraje Vysočina, ze státního rozpočtu a převodu z vlastních fondů hospodářské činnosti. Přijaté dotace v roce 2004 ovlivnily příjem finančních prostředků z rozpočtu kraje Vysočina na provoz školské příspěvkové organizace. Ve sledovaném období převyšovaly účelové dotace nad neúčelovými. Obci Škrdlovice ve sledovaném období nebyla poskytnuta žádná dotace na investiční činnost.

Běžné výdaje obce tvoří z převážné části výdaje na zabezpečení provozu obce jako celku. Nejvyšší podíl výdajů představují výdaje mandatorní (školství, sociální služby, činnost místní správy), které se týkají zabezpečení života v obci. Ostatní výdaje se dějí na základě potřeb obce směřující do údržby komunikací a veřejných prostranství, údržby veřejného osvětlení, činnosti školských zařízení a Jednotky požární ochrany III. stupně apod. Tyto výdaje jsou z pohledu 5 let stabilní a představují nejvyšší část výdajů rozpočtu obce.

Převážnou část kapitálových výdajů ve sledovaném období, vyjma nákupu majetkových podílů v roce 2008, tvoří investice do hmotného a nehmotného majetku. Výši kapitálových výdajů ovlivňují investiční záměry a finanční možnosti obce. Tyto výdaje jsou za sledované období limitovány rozdílem ostatních, běžných příjmů a výdajů, kdy nejvyšší výdaje byly vynaloženy na zainvestování pozemků pro výstavbu rodinných domků 74 %.

Rozpočet této obce, jakož i rozpočty obcí ostatních, se setkává s rozpočtovým omezením na příjmové straně. Rozpočet obce se pak dostává do situace, kdy zdroje na příjmové straně jsou v konfliktu s financováním určitých záměrů a cílů na straně výdajové. Proto je žádoucí, aby obec při plánování výdajové stránky rozpočtu vycházela z definovaných potřeb. Jedná se zejména o výdaje na veřejné statky a služby, které obec svým občanům poskytuje.

Smyslem analýzy by měla být snaha realizovat možné úspory a zvýšit efektivnost. Důležitým prvkem pro zlepšení efektivnosti hospodaření obce je právě sestavení rozpočtu. Metody sestavování rozpočtu jsme zmínili již v teoretické části a tato obec při sestavování rozpočtu používá přírůstkovou (indexovou) metodu.

Hospodaření této obce je tedy odvislé od příjmů, které jsou plánovány v rozpočtovém výhledu. Na základě těchto příjmů jsou usměrňovány i výdaje. Zastupitelstvo obce pracuje se zpracovaným plánem práce, který je vázán v časové ose na rozpočtový výhled obce. Na základě tohoto plánu práce obec připravuje rozpočty pro budoucí období.

Vlastní příjmy obce zdaleka nedosahují výše k uspokojení základních potřeb obce, a proto je třeba co nejefektivněji hospodařit s vlastním majetkem, nájmy pozemků, nebytových prostor a objektů. Také je třeba co nejvíce využívat možností obce ve stanovení výše daně

z nemovitosti a poplatků (nejvyšší poplatek je za likvidaci komunálního odpadu) tak, aby nemusela z jiných příjmů sanovat ztráty. Tyto ztráty vznikají v odpadovém hospodářství a ve správě veřejného majetku (komunikace, veřejné osvětlení, veřejná prostranství).

Nakonec bych ještě doporučila sledovat možné dotační tituly, které mohou obci pomoci zabezpečit sociální a ekonomický rozvoj obce.

Použitá literatura

- [1] Česká daňová správa: *Rozpočtové určení daní*. [online]. [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW:<<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-5593BE3F//283.html?year>>
- [2] Deník veřejné správy: *Hospodaření obcí včera, dnes a zítra*. [online]. [cit.. 2009-03-27]. Dostupný z WWW: < <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6302072>>
- [3] KAMENÍČKOVÁ, V., CIKLER, J. *Hodnocení obcí podle jejich finanční schopnosti a kapitálových výdajů*. Obec a finance. 2008, č. 1, s. 26-27.
- [4] Obec Škrdlovice, *Fin 2 – 12 M: Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC a DSO*. Škrdlovice, 2004. 21 s.
- [5] Obec Škrdlovice, *Fin 2 – 12 M: Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC a DSO*. Škrdlovice, 2005. 21 s.
- [6] Obec Škrdlovice, *Fin 2 – 12 M: Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC a DSO*. Škrdlovice, 2006. 21 s.
- [7] Obec Škrdlovice, *Fin 2 – 12 M: Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC a DSO*. Škrdlovice, 2007. 21 s.
- [8] Obec Škrdlovice, *Fin 2 – 12 M: Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ÚSC a DSO*. Škrdlovice, 2008. 21 s.
- [9] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004. 375 s. ISBN 80-726-1086-4.
- [10] PEKOVÁ, Jitka. *Místní finance : pro bakalářské studium na VŠE Praha*. 1. vyd. Praha : Ediční oddělení VŠE Praha, 2004. 253 s. ISBN 80-7079-704-5.
- [11] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., VEJTMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2005, 556 s. ISBN 80-7357-052-1.
- [12] PROVAZNÍKOVÁ, R., *Financování měst, obcí a regionů (teorie a praxe)*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing a. s. , 2007. 280 s. ISBN 978-80-247-2097-5.
- [13] PROVAZNÍKOVÁ, R. *Místní finance I.díl: pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 122 s. ISBN 80-7194-835-7.
- [14] PROVAZNÍKOVÁ, R. *Místní finance II.díl: pro kombinovanou formu studia*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. 154 s. ISBN 80-7194-873-X.
- [15] SEDMIHRADSKÁ, L. *Možnosti využití nových metod a nástrojů v rozpočtovém procesu obcí ČR*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006. 120 s. ISBN 80-245-1032-4.
- [16] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění
- [17] Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění